

Magarac u vinogradu

Pred više od 30 godina, kao mladog nadobudnog komercijalistu, zanimala me priča starijeg otočkog kolege agronoma, o magarećoj zaslugi za uspješan uzgoj vinove loze u našim krajevima.

I danas, kao poprilična ruina, vidim realnost u toj legendi, mada se zbila pred više tisuća godina, iz čega bi se opet, po tko zna koji put, dalo zaključiti, da čovjek i magarac znaju više nego sam magarac:

Marko je bio član posade moćnog jedrenjaka, koji je plovio sredozemljem, zbog razmjene robe s Istoka prema Zapadu i obrnuto. Istok je obilovao mirodijama i nakitom, a na tržnicama su se nudilo sve, posebno razni vrtni proizvodi, koje na Zapadu nisu poznavali. Već nekoliko godina najesen, Marku nisu promakli grozdasti plodovi crne i žućkaste boje, s čijom se slašću ništa nije dalo usporediti. Oskudnom komunikacijom, saznao je kako izgleda biljka, gdje se uzgaja i kako se razmnožava. U njegovom kraju klima je vrlo slična ovoj iz Prednjeg istoka, pa je vrijedilo truda pokušati uzgojiti ovu biljku. Starog arapina, od kojeg je dobio snopić pruća umotan u vlažnu jutenu tkaninu, uputu o čuvanju i sadnji, trebalo je dobro nagraditi.

Pručje je kod kuće pobodeno u vrtu zemlju, prostor je ograđen gustom dračom, i na proljeće se pupovi pokrenuli u zdrave mladare. Marko je svakim iskrcajem nadzirao, dali se ukućani dovoljno brinu o novoj biljnoj vrsti, i doista, uz okopavanje i zalijevanje, više izboja s dosta zaperaka, neočekivano je napredovalo, pa je do konca vegetacije izrastao popriličan grm. Nitko nije znao koliko će se godina čekati do prvih plodova. Markovi su o biljkama brinuli kao o sebi. Druga godina i druga vegetacija su krenuli. Pokrenulo se više od stotinu izboja, ali nisu bili moćni kao u prvoj vegetaciji, nego dosta tanki. Gotovo svi izboji nosili su po jedan-dva grozdasta plodića, koji su kroz ljeto napredovali. Oduševljenje je bilo prisutno i čekao se rezultat. O jeseni se Marko našao kod kuće, prati zrenje plodova i prvo razočarenje. Nije to ono što je kušao na Istoku. Grozdici su maleni, bobice sićušne, a niti slatke nisu kao one. Ali, odustati se neće, to je prvi urod, pa možda i ne može biti bolji.

Iduće godine pokrenulo se na stotine pupoljaka, koji su uz svu njegu, bili još tanji od prošlogodišnjih, a najesen plodovi ništa bolji, nego čak lošiji od lanjskih. Biljka je narasla i razvila se u široki grm, koji je puzao po zemlji i hvatao se viticama za dračenu ogradu. Biljke se i dalje nježnovala s punom pažnjom, i kada se nakon treće godine ponovio neuspjeh, biljke se prepustilo same sebi. Zima je bila oštra, a vjetar iščupao draču, koja je štitila nasad. Magarac se otrgnuo s vezala tražeći zadnje zelene travke i tako naišao na nezaštićene Markove uzdanice, koje su to već prestale biti. Magarcu se svidjela sočna rozgva i nekoliko biljaka obrsti gotovo do osnove. Domaćini ga izružiše, ali, sve u svemu i nije bilo nikakve štete.

Idućeg proljeća sve po starom, s primjetnom razlikom, da su mladari ponikli iz patrljaka iza magarčeve gozbe, deblji i snažniji. I sami grozdici su se doimali snažniji i zdraviji. Domaćini su ponovno ogradili nasad, i najesen dočekali prekrasne, sočne, slatke plodove, kakva što nikada nisu niti okusili. Marko je za to vrijeme plovio, i istinu saznao tek idućeg proljeća. Nasad je ponovno bio pod najvećom brigom i iduće vegetacije, ali je sve upućivalo na novi neuspjeh. Opet sitni, mnogobrojni i manje ukusni plodovi. Marka je mučio rezultat. Što se to dogodilo, da je samo jedne godine biljka dala ono što je našao u Arabiji. Nije vrag da magarac ima neke veze s tim. Pa, kada se

bolje razmisli, doista i ima. Magarac je prikratio grančice, pa sve što zemlja daje, ne ide na bezbroj mladica, nego na samo nekoliko njih, pa je razumljivo da one budu krepkije i da daju bolje plodove.

Već iduće zime pristupilo se odlamanju grančica na 10-ak% njihove duljine, i rezultat je bio gotovo zadovoljavajući. Vremenom se shvatilo da dosta grančica treba potpuno odstraniti i ostaviti točno određeni broj pupoljaka, budućih mladara, da treba dio mladara potpuno odstraniti, želi li se svake godine uživati u plodovima, čija se matična biljka kasnije nazvala „loza“.

Nema ništa nerealna u ovoj priči, kako je magarac primorce, a onda i sve druge, naučio rezati lozu. Naravno da se loza prvotno uzgajala za svježu konzumaciju, ili kao jestivo prosušeno grožđe, a tek znatno kasnije se spoznalo da se od loze može dobiti dobar napitak, vino, pa je tako loza postala „vinova loza“. Magarac na etiketi vrsnog vina „Dingač“, nije vezan za ovu priču.

SJEME doo. Split, Jure Kuvačić, agronom